РУХАНИ
ЖАҢҒЫРУ

ЖАҢА ГУМАНИТАРЛЫҚ БІЛІМ.
ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕГІ
100 ЖАҢА ОҚУЛЫҚ

Майкл РАЙАН

ӘДЕБИЕТ ТЕОРИЯСЫ

КІРІСПЕ

LITERARY THEORY
A PRACTICAL INTRODUCTION

3rd Edition

WILEY Blackwell

РУХАНИ
ЖАҢҒЫРУ

«Жаңа гуманитарлық білім. Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық»
жобасы Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті –
Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың бастамасымен
«Рухани жаңғыру» мемлекеттік
бағдарламасы аясында
іске асырылды

LITERARY THEORY
A PRACTICAL INTRODUCTION

THIRD EDITION

Michael Ryan

WILEY Blackwell

ӘДЕБИЕТ ТЕОРИЯСЫ
КІРІСПЕ

ҮШІНШІ БАСЫЛЫМ

Майкл Райан

ҰЛТТЫҚ
АУДАРМА
БЮРОСЫ
ҚОҒАМДЫҚ ҚОРЫ
Астана
2019

ӘОЖ 821.0
КБЖ 83.3
Р17

**«Жаңа гуманитарлық білім.
Қазақ тіліндегі 100 жаңа оқулық»
жобасының редакциялық алқасы:**

Редакциялық алқаның төрағасы – *Тәжин М.М.*
Төрағаның орынбасары – *Сағадиев Е.К.*
Жауапты хатшы – *Кенжеханұлы Р.*
Алтаев Ж.А.
Алшанов Р.А.
Жаманбалаева Ш.Е.
Жолдасбеков М.Ж.
Қасқабасов С.А.
Қарин Е.Т.
Құрманбайұлы Ш.
Масалимова Ә.Р.
Мұтанов Ғ.М.
Нұрышева Г.Ж.
Нысанбаев Ә.Н.
Өмірзақов С.Ы.
Сағылбаев О.С.
Сыдықов Е.Б.

Кітапты баспаға әзірлеген:
Ұлттық аударма бюросы
Аудармашылар – *Ахметов Ә., ф.ғ.д., профессор; Жапақ Ә. Төлеген М. Шералы А.*
Жалпы редакциясын басқарған және ғылыми редакторы – *Матыжанов К., ф.ғ.д.*
Редакторлар – *Дүйісмағамбетов М. Құранбек Ә.А., филос.ғ.к., қауымдастырылған профессор*
Жауапты шығарушы – *Жүсіпова Ә.*
Пікір жазғандар – *Қасқабасов С.А., ҚР ҰҒА академигі; Оразбек М., ф.ғ.д., профессор*

Л.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің қазақ әдебиеті кафедрасында талқыланып, мақұлданды.

This third edition first published 2017
© 2017 John Wiley & Sons, Ltd.
Edition history: Blackwell Publishing LTD (1e, 1998): Blackwell Publishing (2e, 1998)
The right of Michael Ryan to be identified as the authors of the editorial material in this work has been asserted in accordance with the UK Copyright, Designs and Patents Act 1988
This translation is published by arrangement with John Wiley & Sons, Ltd. © 2017 by «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры («National Bureau of Translations» Public Foundation). All rights reserved.

Cover image: Barbara Kruger: *Untitled (No Radio)*, photograph 51"x68", 1988.
Collection Don/Doris Fisher, San Francisco, courtesy Mary Boone Gallery, New York

Р17 **Райан Майкл**
Әдебиет теориясы: Кіріспе. – Алматы: «Ұлттық аударма бюросы» қоғамдық қоры, 2019. – 292 бет.

ISBN 978-601-7943-37-0

Бұл оқулықта әлемдік әдебиеттану ғылымының өзекті тақырыптары саналатын – орыс формализмі, жаһандану, таным, эмоция, эволюция, әдебиет сыны мен теориясының мақсаттары және олардың нейробиологиямен қарым-қатынасы сияқты аса ауқымды теориялық ұғымдар кеңінен және терең сараланған. Еңбек құрылымы американдық және орыс формализмінен басталып, хронологиялық, эвристикалық сипатта берілген. Жаңашылдықты басты мақсат еткен ғалымдар осы кезге дейін жүйелі әңгіме арқауы болмаған өзекті мәселелерді молынан қамтып, іріктеп топтастырған.

Кітапта структурализм, постструктурализм бағыттары зерделенеді. XX ғасырдың 50–60-жылдары туындап, 70-жылдары дами түскен ағымның негізгі өкілдері – М.Фуко, Ж.Бодриар, Ж.Деррида, Л.Альтюссер, Ю.Кристева, Ж.Лакан, Р.Барт, Ж.Делөз, Ж.Лиотарлар әдебиет, саясат, лингвистика, философия, мәдениет салаларына жаңа леп әкелу мақсатында философиялық әрі әдіснамалық дүниетаным ретінде постструктурализм сынына ерекше көңіл бөлді. Әдебиеттанудың осындай өзекті мәселелері көрнекті шығармалар мысалында талданып, жаттығуларымен қоса берілген.

Оқулық әдебиеттану мен лингвистика, сондай-ақ оларға іргелес гуманитарлық мамандықтардың студенттеріне, магистранттары мен докторанттарына, философтар мен мәдениеттанушыларға, жалпы оқырман қауымға арналған.

**ӘОЖ 821.0
КБЖ 83.3**

ISBN 978-601-7943-37-0

© 2017 John Wiley & Sons, Ltd.
© «Ұлттық аударма бюросы» ҚҚ, 2019